

Povzetek revizijskega poročila Učinkovitost sistema ravnanja s komunalnim blatom ter spremljanja in nadzora nad ravnanjem s komunalnim blatom

Računsko sodišče je revidiralo učinkovitost vzpostavitve sistema ravnanja s komunalnim blatom ter spremljanja in nadzora nad ravnanjem s komunalnim blatom v obdobju od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2022. Revizija je bila izvedena na **Ministrstvu za okolje in prostor** (v nadaljevanju: ministrstvo), **ki od 24. 1. 2023 posluje kot Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo** ter **Ministrstvo za naravne vire in prostor, Agenciji Republike Slovenije za okolje** (v nadaljevanju: ARSO) **ter Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor** (v nadaljevanju: inšpektorat), **ki od 25. 2. 2023 posluje kot Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in energijo** ter **Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor**. Po mnenju računskega sodišča so bili vzpostavitve podlag za ravnanje, kot tudi spremljanje in izvajanje nadzora nad ravnanjem s komunalnim blatom **delno učinkoviti**.

Ministrstvo in ARSO nista zagotovila vseh podlag za učinkovito ravnanje s komunalnim blatom. Ministrstvo je v strateških dokumentih podalo nekatere usmeritve na področju ravnanja s komunalnim blatom, ni pa v strateških ali drugih dokumentih kljub visokemu deležu komunalnega blata, obdelanega na drug način, v okviru katerega je največji delež predstavljala predelava blata v tujini (od leta 2017 do leta 2019 povprečno 67 %) podalo usmeritev oziroma razmislilo o scenariju za nadaljnje ravnanje s komunalnim blatom, ki je odpadek, v primeru, ko njegov izvoz ni mogoč oziroma je omejen. Prav tako ni določilo ciljev, ki bi bili merljivi in časovno opredeljeni.

Ministrstvo ni pripravilo predpisov na način, da bi celovito in nedvoumno urejali ravnanje s komunalnim blatom. Nepregledna, nejasna in pomanjkljiva ureditev v predpisih otežuje sledljivost ravnanja s komunalnim blatom ter povzroča nejasnosti pri opredelitvi potrebnih ravnanj in odgovornosti za ravnanje s komunalnim blatom.

Ministrstvo in ARSO sta vzpostavila sistem za evidentiranje komunalnega blata in spremljanje ravnanja z njim, vendar v sistemu beleženja in spremljanja tokov komunalnega blata obstajajo slabosti, zaradi česar ni v celoti zagotovljena sledljivost do njegove končne obdelave. Ministrstvo vodi predpisane evidence, ki so javno dostopne. ARSO vodi podatke o količinah nastalega in obdelanega komunalnega blata na posamezni čistilni napravi ter o količinah oddanega komunalnega blata iz čistilne naprave v nadaljnje ravnanje na podlagi podatkov, ki jih sporočajo izvajalci obratovalnega monitoringa in upravljavci čistilnih naprav za preteklo leto. ARSO med letom tako ne razpolaga z ažurnimi podatki o trenutnih količinah nastalega in obdelanega komunalnega blata v okviru izvajanja gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja odpadne vode. Podatke o ravnanju s komunalnim blatom po tem, ko zapusti čistilno napravo, vodi ARSO v okviru informacijskega sistema, kjer so shranjeni vsi evidenčni listi, ki jih morajo upravljavci čistilnih naprav izpolniti in potrditi ob oddaji vsake pošiljke odpadkov zbiralcu ali izvajalcu obdelave komunalnega blata, ki je odpadek. Tako naj

bi se zagotavljali ažurni podatki in sledljivost tokov komunalnega blata na poti od posameznega izvirnega povzročitelja do zbiralca in izvajalca obdelave komunalnega blata, ki je odpadek. Dejstvo, da je bilo v nekaj primerih komunalno blato, ki je odpadek, puščeno na za to nepredvidenih mestih v okolju, pa kaže na to, da v sistemu obstajajo slabosti.

Ministrstvo je z aktivnostmi za ureditev področja ravnanja s komunalnim blatom, ki je odpadek, pričelo šele po uvedbi omejitve njegovega izvoza. Iskalo je prostore za njegovo začasno skladiščenje in pripravilo podlage za zagotovitev dodatnih zmogljivosti za njegovo obdelavo, vendar ni zagotovilo dolgoročne rešitve za ravnanje s komunalnim blatom.

Ministrstvo je sodelovalo z vsemi deležniki, med drugim pri izvedbi posveta glede predelave ali odstranjevanja komunalnega blata ter v 2 delovnih skupinah, katerih cilj je bil priprava strategije in ureditev problematike na področju ravnanja s komunalnim blatom.

Ministrstvo, ARSO in inšpektorat niso v celoti zagotovili spremljanja ravnanja s komunalnim blatom in nadzora nad ravnanjem s komunalnim blatom. ARSO v zbirki podatkov, ki jo je vodila o nastanku in obdelavi komunalnega blata na posamezni čistilni napravi, ni v celoti zagotovila spremljanja podatkov, saj jih je zaposleni ročno vnašal, preverjal in spremljal. Preverjanje pravilnosti podatkov je temeljilo na subjektivni oceni zaposlenega, saj ministrstvo ni pripravilo smernic oziroma meril, iz katerih bi izhajala vsaj okvirna količina blata, ki nastane po čiščenju odpadne vode na čistilni napravi. Zaradi tega je bil otežen tudi nadzor nad podatki, ki so jih sporočali upravljavci čistilnih naprav. Podatke, ki jih je ARSO vodila v okviru zbirke podatkov o ravnanju s komunalnim blatom, ki je odpadek, je preverjala s pomočjo dvoplastnega sistema kontrol podatkov, tudi s samodejnimi kontrolami, in zavezanca za poročanje pozivala k predložitvi oziroma dopolnitvi ali popravku posameznih poročil. Ker se podatki iz obeh zbirk podatkov o komunalnem blatu med seboj ne ujemajo, ne obstajajo zanesljivi in kakovostni podatki o komunalnem blatu. To pomeni tudi, da sistem ravnanja s komunalnim blatom ni v celoti ustrezen in pregleden oziroma da vsebuje slabosti, ki povečujejo tveganje za nepravilnosti v sistemu ravnanja s komunalnim blatom (tudi za njegovo nedovoljeno puščanje v okolju).

Ministrstvo v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni izvajalo vsebinskega nadzora nad sprejetimi akti občin za izvajanje gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja odpadne vode v zvezi z opredelitvijo ravnanja s komunalnim blatom in ni izvedlo analize ter imelo pregleda nad tem, ali so občine v odlokih opredelile in tudi dejansko izvajale nadzor nad uporabo komunalnega blata v kmetijstvu.

Inšpektorat je nadzor nad izvajanjem predpisov glede ravnanja s komunalnim blatom izvajal v okviru ostalih rednih in usmerjenih inšpekcijskih nadzorov, samostojne nadzore je izvajal le v primerih, ko je nadzor izvajal na podlagi prijav oziroma medijskih objav. Prav tako ni ločeno načrtoval nadzorov za področje komunalnega blata, temveč je nadzor načrtoval posredno – v okviru ostalih inšpekcijskih nadzorov, posledično tudi ni določil ciljev, ki jih želi z nadzori doseči. Prav tako pri načrtovanju inšpekcijskih nadzorov ni upošteval ugotovitev in izrečenih ukrepov iz že opravljenih nadzorov, saj ni vodil evidence o izvedenih nadzorih na področju ravnanja s komunalnim blatom.

Računsko sodišče je Ministrstvu za naravne vire in prostor, Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo, Agenciji Republike Slovenije za okolje in Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in energijo podalo **priporočila** za izboljšanje poslovanja, ni pa zahtevalo predložitve odzivnega

poročila, saj so revidiranci med revizijskim postopkom, kjer je bilo mogoče, sprejeli ustrezne popravljalne ukrepe za odpravo razkritih nesmotrnosti oziroma ukrepe, ki bodo zmanjšali možnost nastajanja istovrstnih nesmotrnosti v prihodnje.

Ljubljana, 3. junija 2024